

Stanovisko z vlastnej iniciatívy Výboru regiónov „miestne a regionálne samosprávy v popredí integračnej politiky“

(2009/C 120/03)

VÝBOR REGIÓNOV

- sa domnieva, že stratégie zamerané na integráciu prisťahovalcov súvisia s európskou prisťahovaleckou politikou, ktorá bude účinná iba vtedy, ak sa bude zároveň primerane podporovať rozvoj v krajinách pôvodu prisťahovalcov a tranzitných krajinách,
- zdôrazňuje, že opatrenia zamerané na integráciu prisťahovalcov musia viesť k tomu, že sa prisťahovalci v plnej miere stotožnia s hodnotami, ktoré sú základom európskej kultúry, ako sú dodržiavanie ľudských práv, rešpektovanie rozmanitosti, boj proti diskriminácii, podpora tolerancie a presadzovanie rovnosti príležitostí,
- zdôrazňuje potrebu holistického prístupu, ktorý by zohľadnil nielen hospodárske a spoločenské hľadiská integrácie, ale aj otázky súvisiace s historickou, kultúrnou a náboženskou rozmanitosťou, občianstvom, politickými právami a účasťou legálnych prisťahovalcov na verejnom živote a domnieva sa, že pre dosiahnutie výsledkov je potrebný kolektívny prístup a účasť zainteresovaných strán na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni,
- v záujme úspešnej integrácie prisťahovalcov odporúča uplatňovať viacúrovňové riadenie, ktoré je v súlade so zásadou subsidiarity, ktorou sa riadi spolupráca medzi Európskou úniou, členskými štátmi a miestnymi a regionálnymi samosprávami a súhlasí s názorom, ktorý odznel na 3. ministerskej konferencii pre integráciu 3. a 4. novembra 2008 vo Vichy, že je potrebné zapojiť miestne a regionálne samosprávy do vypracúvania, implementácie a posudzovania integračných opatrení a že tieto samosprávy majú zásadnú úlohu pre začlenenie prisťahovalcov do spoločnosti v hostiteľskej krajine,
- zastáva názor, že miestne a regionálne samosprávy plnia pri uplatňovaní integračnej politiky rozhodujúcu úlohu, v závislosti od svojich právomocí, ktoré môžu byť aj výlučné. Táto zodpovednosť znamená pre regióny a mestá, ktoré musia náklady na integráciu hradiť z vlastného rozpočtu, značné výdavky a žiada, aby sa zvýšili prostriedky Európskeho fondu pre integráciu a viac podporovala činnosť miestnych a regionálnych samospráv v prospech integrácie,
- žiada, aby sa mohol plne zapojiť do Európskeho fóra pre integráciu, ktoré sa má uskutočniť v roku 2009, ako aj do všetkých ostatných podujatí tohto typu, ktoré sa budú konať v rámci európskej spolupráce a navrhuje, aby bola vytvorená „cena za integráciu“ občanov tretích krajín.

Spravodajca: Dimitrios Kalogeropoulos (EL/EES), starosta mesta Egaleo (Atény)

Referenčný dokument

Pracovný dokument Európskej komisie na tému „Posilniť opatrenia a nástroje na riešenie problémov spojených s integráciou“ [neoficiálny preklad], správa, ktorá odznela v roku 2008 na ministerskej konferencii o integrácii

SEK(2008) 2626

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV,

1. sa domnieva, že pracovný dokument Európskej komisie týkajúci sa posilnenia opatrení a nástrojov na riešenie problémov spojených s integráciou je v súlade so závermi, ktoré prijala Rada pre spravodlivosť a vnútorné veci na svojom zasadnutí v júni 2007 venovanom otázke posilnenia integračnej politiky Európskej únie;

2. je toho názoru, že kvôli zvýšenému nárastu migrácie v poslednom desaťročí je nutné začať uplatňovať účinnú politiku sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácie legálnych prisťahovalcov z tretích krajín;

3. poznamenáva, že s nárastom počtu prisťahovalcov sa zároveň rozšírila a diverzifikovala typológia prisťahovalctva, štruktúra migračných prúdov a zloženie dvojíc hostiteľská krajina / krajina pôvodu;

4. pripomína, že integrácia prisťahovalcov spadá predovšetkým do kompetencie členských štátov, na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni, ktoré majú právomoc zavádzať opatrenia v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, bývania a trhu práce. Lisabonská zmluva posilňuje úlohu EÚ v oblasti prisťahovaleckej politiky a integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, ale nespomína sa v nej harmonizácia právnych predpisov a iných ustanovení členských štátov;

5. poznamenáva, že v posledných rokoch viaceré členské štáty vyvinuli značné úsilie pre rozvoj vnútroštátnych opatrení na podporu integrácie prisťahovalcov (týka sa to nových prisťahovalcov, ako aj tých, ktorí sú prvou alebo druhou generáciou žijúcou v hostiteľskej krajine). Napriek tomu doposiaľ uplatňované opatrenia neprinesli v mnohých členských štátoch žiaduce výsledky, pretože naďalej pretrvávajú viaceré prekážky, ktoré bránia sociálnej integrácii prisťahovalcov, ako napr. nezamestnanosť, slabá úroveň vzdelania a/alebo kvalifikácie, nedostatočná ochota a spolupráca medzi zainteresovanými stranami;

6. sa domnieva, že vzhľadom na hospodársky a demografický vývoj je nevyhnutné vypracovať spoločnú európsku stratégiu, ktorá by umožnila vyváženým spôsobom

riadiť migračné prúdy, presadzovať integráciu a bojovať proti nelegálnemu prisťahovalctvu a obchodovaniu s ľuďmi;

7. zdôrazňuje, že je nevyhnutné vyvíjať koherentnú európsku prisťahovaleckú politiku, a preto víta Európsky pakt o prisťahovalctve a azyle, ktorý bol prijatý 15. októbra 2008;

8. sa domnieva, že stratégie zamerané na integráciu prisťahovalcov súvisia s európskou prisťahovaleckou politikou, ktorá bude účinná iba vtedy, ak sa bude zároveň primerane podporovať rozvoj v krajinách pôvodu prisťahovalcov a tranzitných krajinách. Ťažiskom tejto pomoci by mali byť opatrenia v oblasti základného školského vzdelania, zdravotníctva a hospodárskej infraštruktúry;

Základné zásady

9. si myslí, že integráciu treba vnímať ako výsledok procesu, vďaka ktorému sú štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sa legálne zdržiavajú na území členského štátu, schopní žiť samostatne, bez akejkoľvek vonkajšej pomoci, a zastávať spoločenské postavenie porovnateľné s postavením občanov krajín, kde žijú a s postavením ostatných európskych občanov;

10. poznamenáva, že integrácia je dvojsmerný proces, ktorý si vyžaduje zapojenie oboch strán a v rámci ktorého majú určité práva a povinnosti spoločnosť hostiteľskej krajiny, ako aj prisťahovalci. Vyžaduje si to tiež ochotu zo strany prisťahovalcov niesť zodpovednosť za svoje začlenenie do spoločnosti v hostiteľskej krajine (to znamená naučiť sa jazyk a akceptovať právne predpisy a hodnoty hostiteľskej krajiny), ale aj ochotu zo strany hostiteľských krajín prijať prisťahovalcov a začleniť ich medzi seba;

11. zdôrazňuje, že opatrenia zamerané na integráciu prisťahovalcov musia viesť k tomu, že sa prisťahovalci v plnej miere stotožnia s hodnotami, ktoré sú základom európskej kultúry, ako sú dodržiavanie ľudských práv, rešpektovanie rozmanitosti, boj proti diskriminácii, podpora tolerancie a presadzovanie rovnosti príležitostí. Okrem toho musia byť v súlade s hlavnými politickými smerovaniami EÚ v oblasti súdržnosti, zamestnanosti, rozvoja, vonkajších vzťahov, ale aj slobody, bezpečnosti a spravodlivosti;

12. si myslí, že rozhodujúcim prvkom pre úroveň demokracie je uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania. Skutočnosť, že všetci ľudia sú si rovní, a preto sa s nimi musí zaobchádzať rovnako, je neoddeliteľnou súčasťou kultúry Európskej únie;

Spôsoby a prostriedky

13. sa domnieva, že integrácia prisťahovalcov musí byť základnou prioritou Európskej únie;

14. zdôrazňuje potrebu holistického prístupu, ktorý by zohľadnil nielen hospodárske a spoločenské hľadiská integrácie, ale aj otázky súvisiace s historickou, kultúrnou a náboženskou rozmanitosťou, občianstvom, politickými právami a účasťou legálnych prisťahovalcov na verejnom živote;

15. v záujme úspešnej integrácie prisťahovalcov odporúča uplatňovať viacúrovňové riadenie. Tento prístup musí byť v súlade so zásadou subsidiarity, ktorou sa riadi spolupráca medzi EÚ, členskými štátmi a miestnymi a regionálnymi samosprávami;

16. domnieva sa, že pre dosiahnutie výsledkov je potrebný kolektívny prístup a účasť zainteresovaných strán na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni. Do integračnej politiky treba zapojiť príslušné európske inštitúcie, miestne, regionálne a národné orgány, mimovládne organizácie, sociálnych partnerov, zástupcov občianskej spoločnosti a tiež samotných prisťahovalcov, bez ohľadu na to, či ide o nových prisťahovalcov alebo prisťahovalcov prvej alebo druhej generácie, ale aj všetkých ostatných aktérov, ktorí sa účinne angažujú v oblasti športu, kultúry a sociálnej súdržnosti;

17. podporuje opatrenia, ktoré by prisťahovalcom uľahčili prístup na trh práce a pomohli im nadobudnúť odbornú kvalifikáciu. Získanie pracovného miesta je pre prisťahovalcov zásadným prvkom v procese, ktorý vedie k úplnému začleneniu do spoločnosti v hostiteľskej krajine;

18. podčiarkuje úlohu, ktorú pri integrácii zohráva vzdelávanie a hlavne zvládnutie úradného jazyka alebo jazykov hostiteľskej krajiny;

19. podporuje výučbu jazykov krajín pôvodu prisťahovalcov, vďaka ktorej si prisťahovalci ľahšie osvoja nielen úradný jazyk alebo jazyky hostiteľskej krajiny, ale aj poznatky z iných predmetov;

20. podporuje opatrenia a činnosti, ktorých cieľom je dosiahnuť, aby sa vzdelávací proces stal kultúrnym spojivom medzi spoločnosťou a príslušníkmi tretích krajín;

21. sa domnieva, že vzdelávanie detí prisťahovalcov musí byť prvoradé a súhlasí s podporovaním rozmanitosti vo vzdelávacích systémoch členských štátov;

22. zastáva názor, že mimoriadnu pozornosť treba venovať ženám, pretože zohrávajú rozhodujúcu úlohu nielen z hľadiska vzdelávania detí a preberania kultúrnych vzorov, ale tiež preto, lebo práve im najviac hrozí vylúčenie, násilie a diskriminácia;

23. si myslí, že dialóg medzi kultúrami je z hľadiska integrácie mimoriadne dôležitý a že miestne a regionálne orgány zohrávajú významnú úlohu pri podpore tohto dialógu, a teda aj v boji proti rasizmu a xenofóbii;

24. sa domnieva, že médiá plnia rozhodujúcu úlohu pri zvyšovaní informovanosti verejnosti o úlohe prisťahovalectva a v úsilí o potlačovanie marginalizácie, rasizmu a xenofóbie;

25. poukazuje na to, že presadzovanie rovnakých príležitostí pre prisťahovalcov v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnania predstavuje najlepší prostriedok, ako sa vyhnúť sociálnemu vylúčeniu. Pozitívne vyhliadky na dosiahnutie rovnakého postavenia v hostiteľskej spoločnosti, to je najlepší spôsob, ako predísť riziku prudkej radikalizácie marginalizovaných skupín;

26. si myslí, že je nevyhnutné zhodnotiť opatrenia v oblasti integračnej politiky, a preto treba vytvoriť spoločné európske ukazovatele a modely integrácie;

27. je toho názoru, že vytvorenie Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín má mimoriadny význam, a domnieva sa, že tento fond rozhodujúcim spôsobom prispeje k budovaniu integračnej politiky;

Úloha miestnych a regionálnych samospráv

28. zastáva názor, že miestne a regionálne samosprávy plnia pri uplatňovaní integračnej politiky rozhodujúcu úlohu, v závislosti od svojich právomocí, ktoré môžu byť aj výlučné. Pripomína tiež, že miestne a regionálne samosprávy sú často poskytovateľmi služieb, ako partnermi pre iné úrovne riadenia a záujmové spoločenstvá. Táto zodpovednosť znamená pre regióny a mestá, ktoré musia náklady na integráciu hradiť z vlastného rozpočtu, značné výdavky;

29. pripomína, že niektoré európske regióny zohrávajú dôležitú úlohu pre integráciu maloletých prisťahovalcov, ktorí prichádzajú bez sprievodu na ich územie. O týchto maloletých sa starajú príslušné regionálne orgány, čo pre mnohé z nich znamená dodatočné náklady, keďže musia zabezpečiť skutočnú integráciu týchto maloletých, poskytnúť im živobytie, vzdelávanie a všetko, čo potrebujú pre život, a to až do dosiahnutia dospelosti. Výbor regiónov žiada preto regionálne, národné a európske orgány, aby prevzali zodpovednosť za riešenie tohto fenoménu a zabezpečili náležité rozdelenie finančnej záťaže;

30. okrem toho zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány musia mať možnosť aktívne sa zúčastňovať na vytváraní integračných stratégií, a to od raného štádia ich prípravy až po ich implementáciu;

31. súhlasí s názorom, ktorý odznel na 3. ministerskej konferencii pre integráciu 3. a 4. novembra 2008 vo Vichy, že je potrebné zapojiť miestne a regionálne samosprávy do vypracúvania, implementácie a posudzovania integračných opatrení a že tieto samosprávy majú zásadnú úlohu pre začlenenie prisťahovalcov do spoločnosti v hostiteľskej krajine;

32. poukazuje na to, že miestne a regionálne orgány zohrávajú dôležitú úlohu pri zhodnocovaní európskych skúseností, a to prostredníctvom výmeny osvedčených postupov a šírenia výsledkov získaných najmä vďaka svojej účasti na realizácii programov Spoločenstva (napr. CLIP, ERLAIM, ROUTES, City2-City, INTI-EUROCITIES) a tiež na činnosti nadnárodných regionálnych sietí;

33. sa domnieva, že miestne a regionálne samosprávy v rozhodujúcej miere prispievajú k vytváraniu podmienok, ktoré sú nevyhnutné na to, aby občania tretích krajín mali prístup k informáciám a službám v oblasti zamestnania, vzdelávania, zdravotníctva, bývania, kultúry a k iným verejným službám, čo im umožní vytvoriť si pevný vzťah k spoločnosti v hostiteľskej krajine;

34. poukazuje na to, že miestne a regionálne samosprávy venujú mimoriadnu pozornosť spolupráci, komunikácii a výmene informácií s občanmi, organizáciami prisťahovalcov a mimovládnyimi organizáciami. Takto zásadným spôsobom napomáhajú nastoleniu atmosféry dôvery, prispievajú k zachovaniu súdržnosti v hostiteľskej spoločnosti, a teda k uznaniu prisťahovalectva ako faktora rozvoja a pokroku;

Dosiahnutie cieľov

35. podporuje iniciatívy, ktoré EÚ uskutočnila od roku 1999 a ktorých cieľom bolo realizovať rozhodnutia Európskej rady v Tampere týkajúce sa vypracovania návrhov a uplatňovania účinných opatrení na podporu integrácie prisťahovalcov z tretích krajín;

36. víta iniciatívu Komisie vytvoriť internetovú stránku zameranú na integráciu, ktorá uľahčí dostupnosť a výmenu informácií;

37. okrem toho vyzýva členské štáty a Európsku komisiu, aby sa zasadzovali za využívanie možností, ktoré ponúkajú nové technológie (e-demokracia, e-riadenie, online služby atď.), s cieľom umožniť verejnosti a prisťahovalcom ľahšie vyjadriť svoje názory a návrhy v súvislosti s postupmi a opatreniami v oblasti integrácie;

38. zdôrazňuje potrebu spoločného postupu, spolupráce a dialógu medzi zainteresovanými aktérmi v oblasti integrácie na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni;

39. navrhuje podporovať porovnávacie hodnotenie výsledkov integračných stratégií na miestnej a regionálnej úrovni a vyzdvihnúť skúsenosti a osvedčené postupy v oblasti integrácie na miestnej a regionálnej úrovni, ktoré boli úspešné a môžu slúžiť ostatným regiónom ako vzor;

40. je toho názoru, že treba podporovať činnosti a opatrenia, ktorých cieľom je vytvoriť medzi prisťahovalcom a spoločnosťou, ktorá ho prijíma pokojné vzťahy a nastolíť vzájomnú dôveru;

41. domnieva sa, že pri navrhovaní účinných a vhodných integračných opatrení a ich uskutočňovaní v praxi je nevyhnutné prihliadať na otázku vzdelávania, bývania a zdravia;

42. sa domnieva, že EÚ bude musieť skutočne začať podporovať krajiny pôvodu prisťahovalcov, pričom táto pomoc sa bude odlišovať podľa potrieb;

43. sa domnieva, že treba vyhodnotiť a prípadne nanovo definovať existujúce programy v oblasti vzdelávania a ponuky odbornej prípravy, vzdelávania a školení pre štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä pokiaľ ide o profesie, pri ktorých sú potrebné praktické skúsenosti;

44. ďalej navrhuje pomáhať štruktúram, ktoré existujú v krajinách EÚ uznať zručnosti a skúsenosti prisťahovalcov;

45. si myslí, že je potrebné vytvoriť v členských štátoch vhodné podmienky pre uznávanie a certifikáciu kvalifikácie a vzdelania, ktoré prisťahovalci získali v krajine pôvodu, ako aj ich validáciu, a poskytnúť im tak lepšie možnosti, ako získať prístup k ďalšiemu vzdelávaniu a práci a vďaka tomu lepšie pokryť svoje životné náklady a zároveň zväčšiť ľudský kapitál hostiteľskej krajiny;

46. vyzýva Komisiu, aby podporila výmenu osvedčených postupov medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi, pretože v rozhodujúcej miere prispievajú k harmonickej a účinnej integrácii;

47. žiada, aby sa zvýšili prostriedky Európskeho fondu pre integráciu a viac podporovala činnosť miestnych a regionálnych samospráv v prospech integrácie;

48. vyzýva Komisiu, aby podporila partnerstvá medzi európskymi miestnymi a regionálnymi samosprávami a orgánmi s podobnými právomocami v krajine pôvodu prisťahovalcov;

49. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby preskúmali možnosť vytvoriť na miestnej a regionálnej úrovni kontaktné miesta pre integráciu, ktoré budú spĺňať rovnakú funkciu ako kontaktné miesta existujúce na národnej úrovni alebo ich nahradia;

50. prostredníctvom prezentácie osvedčených postupov miestnych a regionálnych samospráv by sa rád podieľal na príprave príručky Komisie o integrácii;

51. žiada, aby sa mohol plne zapojiť do Európskeho fóra pre integráciu, ktoré sa má uskutočniť v roku 2009, ako aj do

všetkých ostatných podujatí tohto typu, ktoré sa budú konať v rámci európskej spolupráce;

52. navrhuje, aby bola vytvorená „cena za integráciu“ občanov tretích krajín, napríklad v rámci regionálnych cien udeľovaných Výborom regiónov, ktorá sa bude udeľovať prisťahovalcom alebo/a rôznym aktérom zapojeným do integračného procesu prisťahovalcov (miestnym alebo regionálnym samosprávam, podnikom, organizáciám, združeniam, nadáciám, súkromným osobám, úradníkom atď.).

V Bruseli 12. februára 2009

Predseda
Výboru regiónov
Luc VAN DEN BRANDE
